

Лещенко Т. О., Шевченко О. М.
Вищий державний навчальний заклад України
«Українська медична стоматологічна
академія»,

м. Полтава

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Прагнення України до інтеграції в європейський освітній простір і зростаючі активність української вищої школи на міжнародному ринку освітніх послуг сприяють зростанню числа іноземних громадян, що навчаються у вишах країни.

Конкурентоздатними стають ті навчальні заклади, де відбуваються якісні зміни в системі підготовки фахівців для зарубіжних країн, забезпечується підготовленість випускників до роботи в умовах глобального взаємозалежного світу. Ця обставина вимагає формування у усіх суб'єктів освітнього процесу нових компетенцій: специфічної культури, що акумулює і репродукує, разом з національними, загальносвітовими цінностями; навичок міжкультурного спілкування і готовності до професійної співпраці і конкуренції; здібності освоювати і застосовувати нові знання і технології. Цей факт актуалізує завдання виховання толерантної, комунікабельної, самостійної, активної особи.

Від сучасного навчального закладу вимагається запровадження нових підходів до навчання, що

забезпечують розвиток комунікативних, творчих і професійних компетенцій та стимулюють потребу майбутнього фахівця у самоосвіті на основі змісту та організації навчального процесу. Метою навчання української мови як іноземної у вищих навчальних закладах є формування у студентів професійної комунікативної компетенції шляхом розвитку та вдосконалення усіх видів мовленнєвої діяльності: читання, говоріння, письма та аудіювання. Для студентів-іноземців особливий інтерес представляють інноваційні методи викладання мов.

Застосовуючи на практиці інноваційні методологічні підходи, викладачі мови можуть впроваджувати та удосконалювати нові методи роботи, підвищувати ефективність навчального процесу та рівень знань студентів.

Зазначимо, що без використання сучасних освітніх технологій не можлива якісна підготовка іноземних студентів. Активне впровадження в навчальний процес сучасних інформаційних технологій сприятиме полегшенню засвоєння знань, зробить навчання інтерактивним, комунікативно спрямованим, цікавим, наочним, індивідуальним.

Актуальність проблеми. Різним аспектам підготовки іноземних студентів у вищих навчальних закладах, ролі викладача української мови як іноземної, його функціям та вимогам до нього присвячені чисельні дослідження науковців, які опубліковані у працях Т. Грищенко, Е. Жавжарової, Г. Сергієнко, В. Молчановського, Л. Шепелевич та ін. [1, 2, 4, 6].

Наприклад, В. Молчановський, досліджуючи поняття професіограми викладача мови як іноземної, визначає, що це системно-функціональний портрет, який являє типологію професійно-педагогічних завдань, що вирішуються ним, і номенклатуру основоположних характеристик суб'єктивної готовності викладача до вирішення цих завдань у процесі навчання іноземних студентів українській мові. До основних компетентностей викладача української мови як іноземної автор відносить: загально-гуманітарну, лінгвістичну, психологічну, педагогічну, методичну, професійно-комунікативну [6, с. 261].

Наприклад, Т.Грищенко наголошує на необхідності володіння викладачами українською мовою на високому рівні, бути уважними до студентів та гнучкими у спілкуванні, проявляти твердість чи м'якість залежно від ситуації. Автор наголошує на необхідності створення викладачем такого клімату для іноземних студентів, щоб вони відчували допомогу та підтримку, повірили в свої сили і можливості реально використовувати вивчену ними мову [2].

Досліджуючи роль викладача в навчанні, Е.Жавжарова та Г.Сергієнко підкреслюють, що саме викладач виступає організатором освітньо-виховного процесу. Автори наголошують, що важливо не тільки приділяти увагу формуванню знань, умінь та навичок, а й особистісним якостям викладача. Також дослідники відзначають, що при навчанні іноземних громадян викладач повинен обов'язково враховувати

особливості національних систем іноземних громадян, етнокультурні традиції педагогічного спілкування, вербального етикету тощо [4].

Метою даного дослідження є пошук ефективних підходів при навчанні російській мові як іноземній у вищій школі. Реалізація даного завдання здійснюється через використання ряду прийомів навчання, різноманітних підходів, методів та робочих технік.

Предметом дослідження є проблема застосування ефективних інноваційних технологій при навчанні української мови як іноземної.

Виклад основного матеріалу. Центром дидактичних роздумів твердження, що всі форми навчання, незалежно від засобів, потребують як структури, яка дозволить студенту більш активно брати участь у навчанні, а також вміти створювати систематичні зв'язки між попередніми знаннями та новими, вміти користуватися матеріалами та методичним інструментарієм, трансформувати набуті знання [3, с. 319].

У педагогіці термін «інновація» (лат. innovatio - оновлення, зміна) позначає нововведення, оновлення процесу навчання. У нашій країні лише у 80-х р.р. учителі почали їх використовувати. Інноваційні технології містять підходи до викладання української мови як іноземної:

- Інтерактивні методи викладання.
- Використання технічних засобів навчання (комп'ютерних та мультимедійних мережі Internet)

для контролю знань, зберігання і використання навчальних матеріалів [с. 319].

Під сучасними технологіями ми розуміємо професійно-орієнтоване навчання української мови як іноземної, новітні тестові технології (створення банка діагност матеріалів з курсу навчального предмета «Українська мови як іноземна» для проведення комп'ютерного тестування з метою контролю навчання студентів).

Інтерактивне навчання можна визначити як взаємодію учасників процесу здобуття знань за допомогою викладача, що володіє методами спрямованими на оволодіння цими знаннями [3, с. 320]. Провідними ознаками та інструментами інтерактивної педагогічної взаємодії є: полілог, діалог, міжсуб'єктні відносини, свобода вибору, створення ситуації успіху, позитивність та оптимістичність оцінювання, рефлексія та інше. На уроках української мови для іноземних студентів використовуємо такі форми інтерактивних методів: «Незакінчені речення», «Вилучи зайве», «Заверши фразу», «Сніжний ком (дозволяє повторити практично всю лексику з теми), «Хвилина розмови» [3, с. 320].

Технічне оновлення процесу навчання також можна назвати сучасною тенденцією у викладанні мови студентам-іноземцям у вишах. Це виражається в широкому використанні насамперед комп'ютерних технологій. Застосування в інтерактивному режимі роботи тексту, фото, анімації, відео, звуку сприяє створенню інтегрованої інформаційної атмосфери, в

якій студент одержує якісно нові можливості вивчення мови.

Вивчення лексики, відпрацювання вимови, навчання діалогічного та монологічного мовлення, навчання письма, відпрацювання граматичних явищ – саме такі форми роботи з комп'ютерними навчальними програмами ми застосовуємо на заняттях з мови.

Розробки занять містять граматичні довідники і словники, що надає можливість студентам працювати із завданнями як в аудиторії, так і самостійно після занять. Після виконання студентом завдання комп'ютер указує на помилки і пропонує ще раз виконати ці завдання. Опрацювавши теоретичний матеріал, студент має можливість повністю засвоїти явище, що вивчається.

Локальні мультимедійні матеріали широко можуть використовуватися на заняттях, особливо з метою формування навичок усного мовлення. Мережу Інтернет можна використовувати як комунікативний, так й інформаційний засіб навчання. Стосовно інформації енциклопедичного типу краще за все використовувати енциклопедію на CD-ROM. У рамках www, насамперед для успішних студентів і для завдань, які відводяться на самостійну та індивідуальну роботу (наприклад, при проектних формах навчання), можна опрацьовувати велику кількість інформації в мультимедійному масштабі у формі відео та аудіо. Студенти можуть вивчати іншомовний соціум віртуально, заглядаючи до книжок та газет, отримуючи прогноз погоди,

відвідуючи віртуальні магазини, музеї та пам'ятні місця тощо.

Актуальною технологією у навчанні української мови як іноземної є метод активації. В основі методу активізації лежать три основні психолого-педагогічні принципи. Принцип особистісно-орієнтованого спілкування, принцип загальності діалогу як основоположної риси сутності людських відносин, ігрова (рольова) організація навчального матеріалу і навчального процесу.

Висновки. Узагальнюючи, можна сказати, що впровадження інноваційних методів сприяє поліпшенню якості навчального матеріалу та ефективності засвоєння студентами матеріалу, збагаченню змісту освітнього процесу, підвищенню мотивації до вивчення української мови іноземними студентами, створенню умови для більш тісної співпраці між викладачами та студентами.

На даному етапі продовжують з'являтися нові інноваційні технології у викладанні мов. Це вказує на значну перспективу подальшого наукового дослідження в сфері пошуку та застосування ефективних інноваційних підходів при вивченні мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біляєв О. М. Методика вивчення української мови / О. М. Біляєв. - Київ. 1987, С. 54-63

2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. - К. : Академвидав, 2004. - 352 с.

3. Інноваційні підходи у викладанні української мови як іноземної Чернова А. В. // Ученые записки

Таврического национального университета им В.Н. Вернадского Серия «Филология. Социальные коммуникации» Том 25 (64) №1. - Часть №2. - С.318-322.

4.Інтерактивні технології навчання / [авт.-упор І. І. Дівакова]. – Тернопіль : Мандрівець, 2009. - С. 23-27.

5.Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. Пометун, Л. Пироженко. - Київ, 2002. - 98 с.

6.Соколова С. В. Методика формування граматичної компетенції з української мови як іноземної : навчально-методичний посібник / С.В. Соколова; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, НПУ імені М. П. Драгоманова, Ін-т укр. філології. - К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. - 122 с.